

DITAK
INNOVÁCIÓS
ÜZLETI HÁLÓZAT

Nemzetközi klasztergyakorlatok és EU iránymutatások a jövő klaszterfejlesztésére

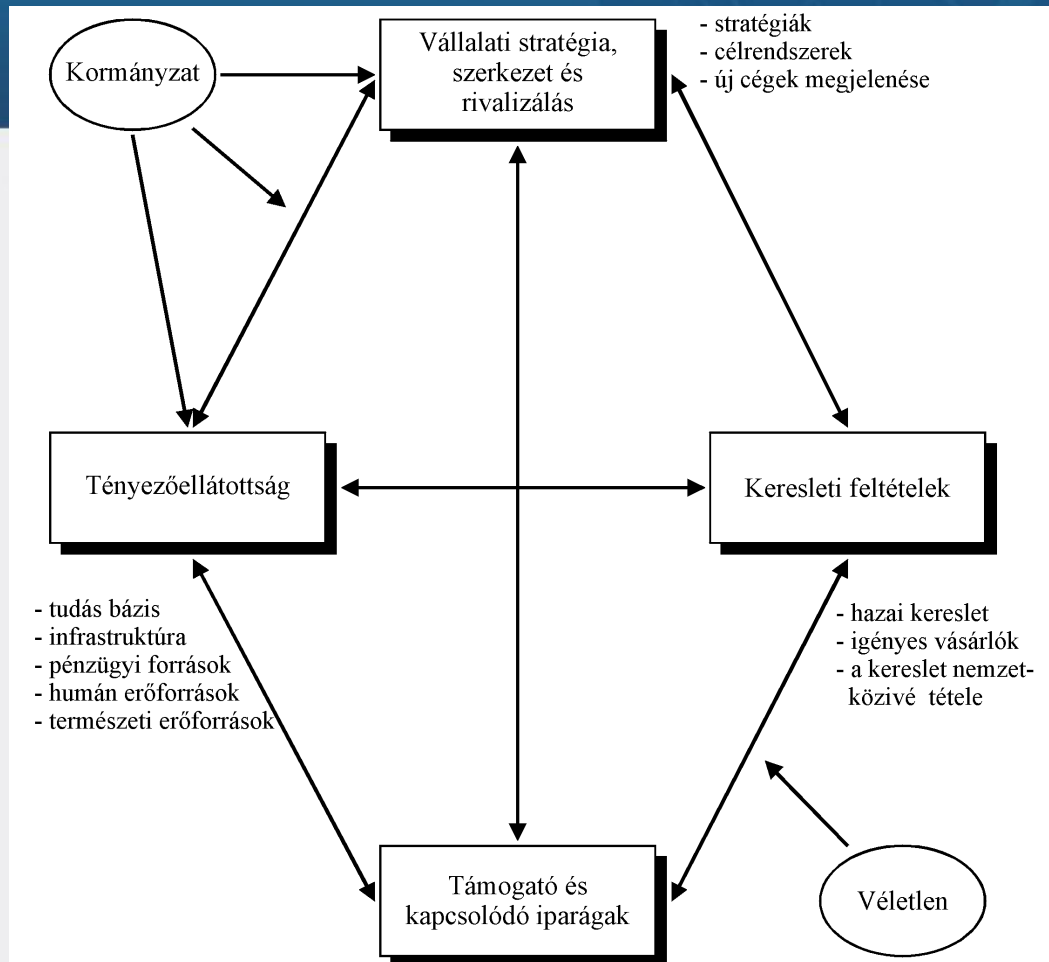
Dr. Buzás Norbert

kutatás-fejlesztési és innovációs igazgató
Szegedi Tudományegyetem

A versenyképesség fogalmának értelmezése

A Porter-rombusz

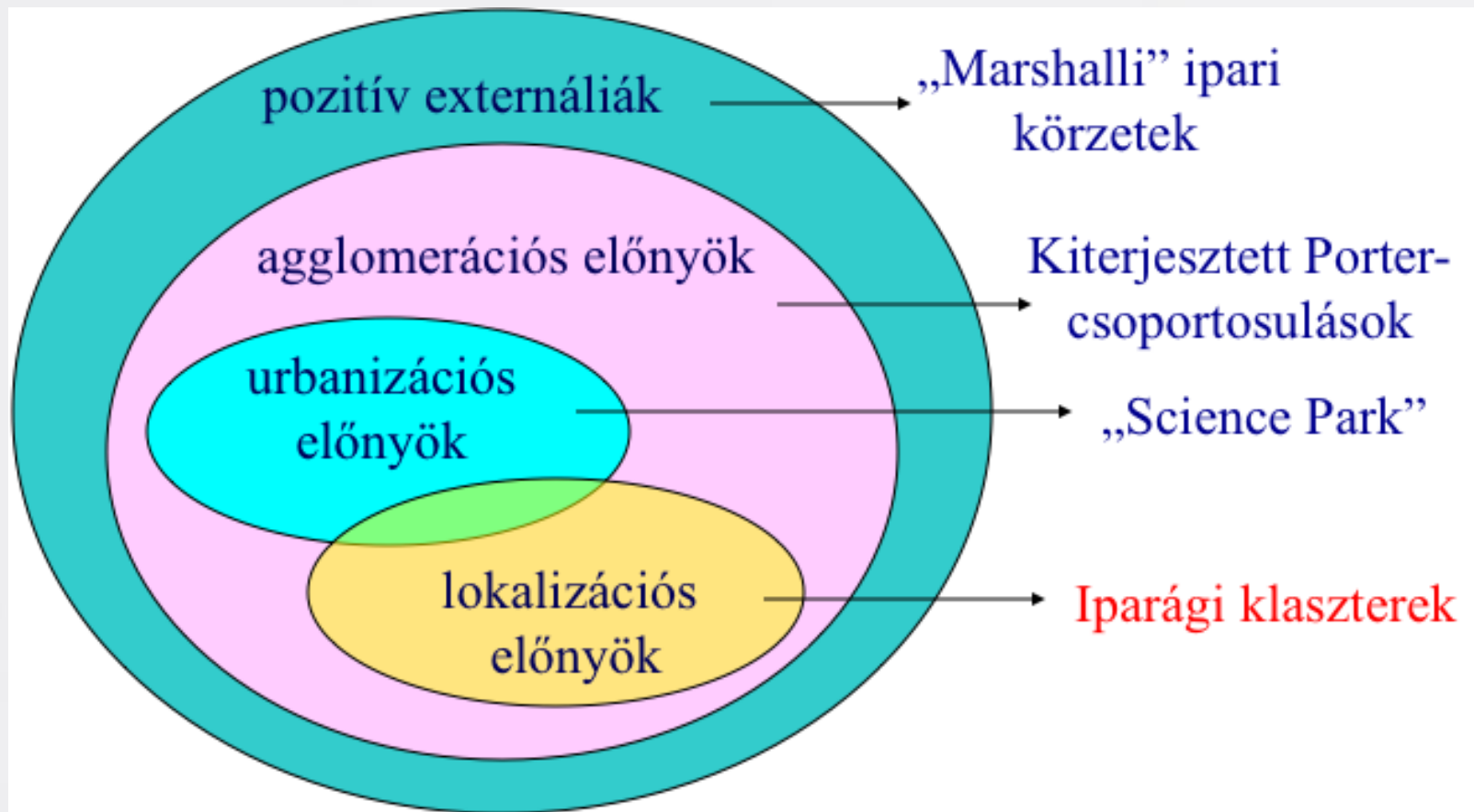
- Megfelelő kiszolgáló iparágak
- Versenyképes kapcsolódó iparágak
- Iparági klaszterek

A klaszterek meghatározása Porter szerint

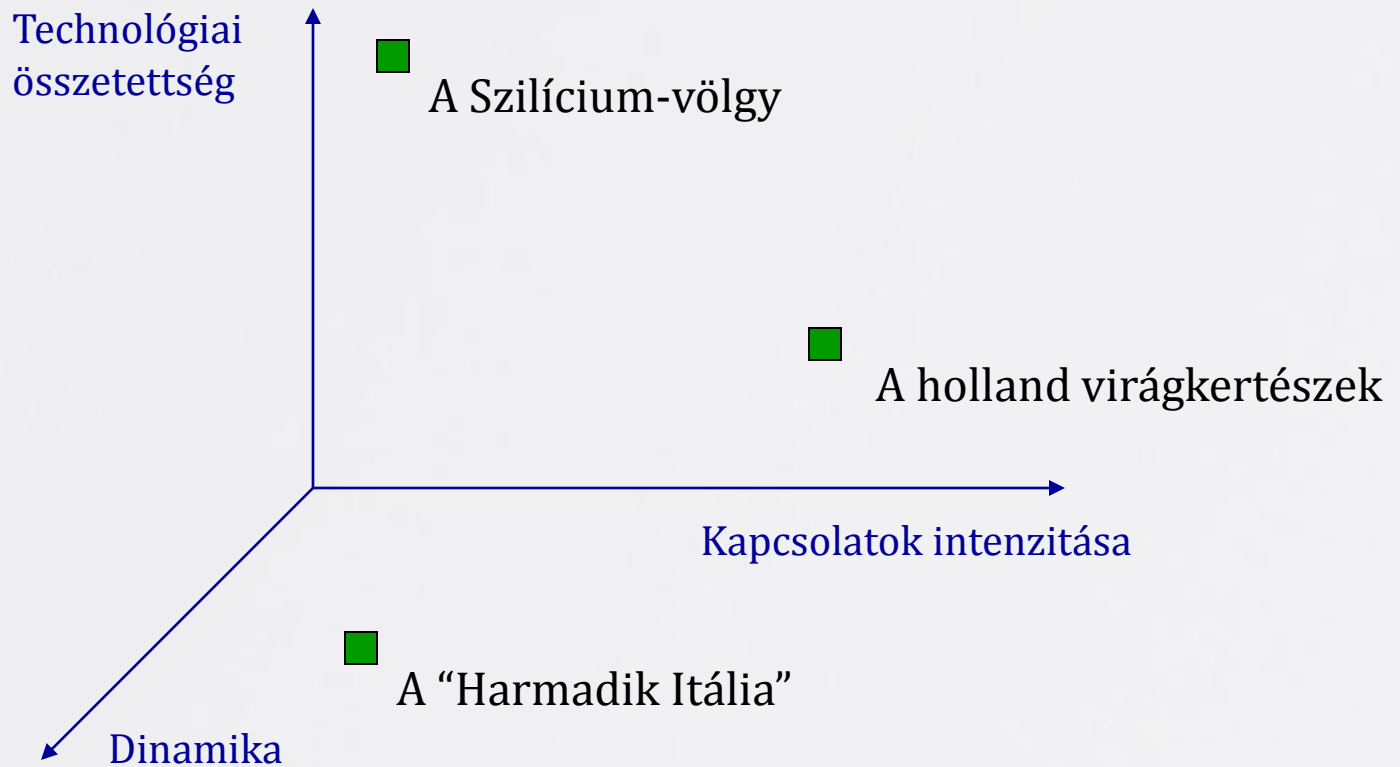
„A cluster is a geographic concentration of competing and cooperating companies, suppliers, service providers and associated institutions...”

*(idézet azUSA Versenyképességi Tanácsa Innovációs
Klaszterek Munkabizottsága honlapjáról)*

A földrajzi közelség előnyeinek kihasználása

A klaszterek csoportosítása kifinomultságuk alapján

A cégek viszonya a térségi klaszterekhez

„Első felindulásból”

- a verseny élesedik
- a „spin-off” elszívja a munkaerőt
- a lokális költségek nőnek

„Lehiggadás után”

- Költségcsökkentés
  - közös beszerzés
  - közös megbízások
  - közös K+F
  - közös marketing
- Komplementaritás
- Együttes hírnév

A hazai klaszterfejlesztés négy szakasza

	Induló klaszterek	Fejlődő klaszterek	Akkreditált klaszterek	Pólus innovációs klaszterek
Kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> • ROP 	<ul style="list-style-type: none"> • ROP 	<ul style="list-style-type: none"> • GOP 	<ul style="list-style-type: none"> • GOP
Támogatható tevékenység	<ul style="list-style-type: none"> • Klaszter menedzsment • Közös szolgáltatás 	<ul style="list-style-type: none"> • Menedzsment • Közös szolgáltatás • Közös beruházás 	<ul style="list-style-type: none"> • Közös szolgáltatások • Közös beruházások 	<ul style="list-style-type: none"> • Szolgáltatás, beruházás • Komplex központok
Összeg	<ul style="list-style-type: none"> • 15-50 millió Ft 	<ul style="list-style-type: none"> • 50-200 millió Ft 	<ul style="list-style-type: none"> • 300-1 500 millió Ft 	<ul style="list-style-type: none"> • 1 500-4 000 millió Ft
7 éves keret	<ul style="list-style-type: none"> • 4-8 milliárd Ft 	<ul style="list-style-type: none"> • 6-20 milliárd Ft 	<ul style="list-style-type: none"> • 15-30 milliárd Ft 	<ul style="list-style-type: none"> • 20-40 milliárd Ft
Támogatottak	<ul style="list-style-type: none"> • 150-200 darab 	<ul style="list-style-type: none"> • 50-100 darab 	<ul style="list-style-type: none"> • 25-50 darab 	<ul style="list-style-type: none"> • 5-15 darab
Támogatás célja	<ul style="list-style-type: none"> • Lehetőség megadása minden kezdeményezésnek 	<ul style="list-style-type: none"> • A működőképes kooperációk támogatása a továbblépéshez 	<ul style="list-style-type: none"> • Bizonyítottan nemzetközileg is versenyképes klaszterek jönnek létre 	<ul style="list-style-type: none"> • Legsikeresebbek számára komplex háttér-infrastruktúra megteremtése
Értékelési kritériumok	<ul style="list-style-type: none"> • Plusz pont: <ul style="list-style-type: none"> • Export-orientált működés • Magas hozzáadott érték fókusz 	<ul style="list-style-type: none"> • Legalább egy éves sikeres együttműködés • Export • Hozzáadott érték 	<ul style="list-style-type: none"> • Akkreditáció megléte feltétel • Export • Hozzáadott érték • Track-record 	<ul style="list-style-type: none"> • 2. akkreditációs szint • Export • Hozzáadott érték • Track-record

Az ECPG háttere

- **Bizottsági döntés (OJ 2008/824/EC ; 22 October 2008)**
  - The European Cluster Policy Group should share intelligence about cluster policies with a view to further exploring how to better assist Member States in supporting the emergence of world-class clusters in the EU
- **A 20 fős csoport megalakulása (OJ 2009/C59/03)**
  - 20 fős (2UK, 2FR, 2ES, 2SE, AT, DE, NL, DK, FI, IT, GR, PL, CZ, SI, EE, HU)
  - elnök: Tea Petrin (SI) – egykori szlovén gazdasági miniszter
  - prominens tagok:
    - Pierre Laffite (FR) – Sophia Antipolis
    - Jean-Marc Thomas - Airbus France vezérigazgatója
    - Constantin Christofidis - EIB egyik divízió igazgatója
    - Neville Reyner - BCC elnöke
    - Willem Zwalve - Senter Novem igazgatója
  - a tagok saját képviselőikben, tiszteletdíj nélkül dolgoztak

Az ECPG főbb feladatai (válogatás)

- to improve the Commission's and the Member States' understanding of modern policy responses in support of cluster excellence;
- to identify and further analyse successful and unsuccessful practices in support of clusters, and make recommendations on how to better design cluster policies in the Community;
- to explore tools for removing existing barriers to transnational cluster cooperation;
- to analyse complementarities among the main policies and financial instruments at Community level that support clusters, draw conclusions and formulate recommendations;
- to liaise with the European Cluster Alliance and where appropriate with other initiatives in support of clusters and cluster policies, and draw from their practical experiences;
- to provide the Commission with a mid-term report nine months after its launch and a final report at the end of its term summarising progress on the tasks and recommendations. The final report should be made publicly available.

A Bizottság által kijelölt tanulmányozandó témák

- Általánosságban a nemzetközi trendek és a jövőbeni kihívások; sikeres és sikertelen gyakorlatok; a nemzetközi együttműködés eszközeinek kihasználásának és gátjainak felszámolása
- Minden találkozó egy specifikus témára fókuszált:
  1. A nemzetközi klaszter-együttműködések támogatása
  2. A klaszterek szerepe új iparágak és szolgáltatások kialakulásában
  3. Klaszterpolitikák, - kezdeményezések és – szervezetek hatékonysága
  4. A Közösségi eszközök közti szinergiák
- Minden témához 3-5 világos javaslat volt az elvárás, amiből azután átfogóbb cselekvési javaslatokat kellett képezni

A kulcstémák fő kérdései (2/1)

1. A nemzetközi klaszter-együttműködések támogatása

- Hogy hasznosítják a klaszterek a nemzetközi tudást és a globalizációs folyamatokat?
- Mire kell fókuszálniuk a nemzetközi együttműködéseknek és milyen partnerekkel?
- Milyen mechanizmus kell a nemzetközi klaszter-együttműködések ösztönzésére?

2. A klaszterek szerepe új iparágak és szolgáltatások kialakulásában

- Milyen szolgáltató iparágak szerveződnek klaszterekké?
- Hogy tudja a gazdasági rendszer támogatni a szolgáltató klasztereket?
- Hogy tudják a szolgáltató iparágak segíteni az új piacok fejlődését a klasztereken keresztül?

A kulcstémák fő kérdései (2/2)

3. Klaszterpolitikák, - kezdeményezések és – szervezetek hatékonysága

- Hogy lehet a klaszterek teljesítményét illetve eredményeit mérni és értékelni?
- Milyen hatásindikátorokat célszerű használni?
- Hogy lehet a klasztermenedzsment és a klaszterszervezet minőségét javítani?

4. A Közösségi eszközök közti szinergiák

- Hogy lehet a meglévő Közösségi eszközöket (strukturális alapok, FP7, CIP) stratégiaileg arra használni, hogy világklasszis klaszterek képződjenek?
- Hogy lehet a programokat jobban priorizálni?
- Hogyan lehetne akadálymentesíteni az adminisztrációt?

Nyolc cselekvési javaslat (4/1)

1. Az EU támogatási prioritásokat a versenyképesség szolgálatába kell állítani

- Az Európa 2020 tervhez kell igazítani a költségvetési prioritásokat
- Még mindig az agrár budget a legnagyobb, aztán a strukturális jön
- A K+F támogatás jóval nagyobb az innovációsnál

2. Erősíteni kell a klaszterekkel összefüggésben lévő keretrendszert

- Az egységes európai szabadalom egyszerűsítene az eljárását és jelentősen csökkentené a költségeket
- A (köz)beszerzési direktíva nem segíti a versenyképes K+F kialakulását
- A kockázati tőke alapok mérete és a befektetési tapasztalatok nem megfelelőek
- A humán erőforrások határon átnyúló mobilitása elégtelen

Nyolc cselekvési javaslat (4/2)

3. Át kell tekinteni a klaszter-támogatottak jellemzőit EU és tagállami szinten

- Egy átfogó elemzésből kiderül, hogy vajon a tagállamok megfelelően osztják-e meg a támogatásokat a jelenlegi szerkezet és az új elképzelések között
- Az is kiderülhet, hogy a klaszter programok képesek-e mobilizálni új szereplő csoportok részvételét a folyamatokban

4. Tagállami szinten fejlettebb klaszter programokat kell ösztönözni

- A rengeteg tagállami program és finanszírozási konstrukció helyett a legjobb gyakorlatokra alapozott működési- és finanszírozási modelleket kéne elterjeszteni
- A Bizottságnak – más politikákhoz hasonlóan – egy "general guidelines"-t kéne kidolgoznia a klaszterekre
- A Bizottság nyújtson kiegészítő támogatást azon nemzeti klaszter-politikákhoz, amik összhangban vannak a guidelines-szal

Nyolc cselekvési javaslat (4/3)

5. Az EU klasztertámogatásokat egységes adminisztrációs rendszerrel kell hatékonyabbá tenni

- Az egyes, klaszterekkel összefüggő programok különböző DG-k alá tartoznak, így a klaszterek számos ponton érintkeznek a Bizottsággal és eltérő adminisztrációs követelményeknek kell megfelelniük. A projekt-riportok időrablók és gyakran kevés érdemi információt tartalmaznak
- A klaszter akciók támogatását és adminisztrációját célszerű lenne egységesen a DG Enterprise & Industry alá rendelni, egységes adminisztrációval és beszámoltatással

6. A klaszterprogramok koordinációján javítani kell az egyes DG-ken belül

- Az egyes DG-ken belül működő programok tartalmi átfedéseit ki kell küszöbölni
- Kevesebb és jobban koordinált klaszter-kezdemenyezés kell

Nyolc cselekvési javaslat (4/4)

7. A klaszterekről felhalmozott tudás megosztását intézményesíteni kell

- A pozitív kezdeményezések (European Cluster Observatory, European Cluster Alliance, EU Cluster Excellence Initiative) ellenére a kapacitásépítés még mindig ad hoc jellegű és csak egyes feladatok megoldására szorítkozik
- Célszerű lenne egy, a klaszterfejlesztéshez használható kulcsadatokat és módszertanokat megjelenítő rendszer fejlesztése pl. az EUROSTAT által

8. A klaszterek együttműködéséhez EU platformot kell biztosítani

- A klaszterek együttműködése számos előnyt biztosít (nemzetközi kapcsolatok, globális értéklánc, tudásmegosztás, stb.) és az elmúlt években többen is felismerték ennek jelentőségét, az ilyen együttműködések hatékonysága még mindig alacsony
- Javasoljuk, hogy a Bizottság segítse a klaszter-együttműködések, a klasztermenedzserek tanulási lehetőségét és az üzleti kapcsolatok erősödését, fókuszálva olyan makro régiókra, mint a Balti-tenger vagy a Duna Régió